

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK ZA ŽURNALISTIKU/KOMUNIKOLOGIJU

Individualna revolucija

(esej)

Student: Iman Amina Baltić

Mentor: prof.dr. Fahira Fejzić-Čengić

Sarajevo, maj 2021.

Sažetak

Ovaj esej se bavi komentarem i analizom 23. poglavlja knjige Krešimira Mišaka "Smrt transhumanizmu, sloboda narodu" pod nazivom "Individualna revolucija". Mišak se u ovom poglavlju bavi pitanjem slobodnog aktivizma – da li je u današnje vrijeme moguće zalagati se za neko sopstveno uvjerenje bez da se učestvuje u kakvom pokretu ili organizaciji i promovišu njihove agende. On se također bavi i pitanjima revolucije, kolektivizma i individualizma. Mišak zauzima sasvim negativan stav po pitanju kolektivističkih poduhvata koje smatra „trikom“ transhumanističke agende i pokušajem da se čovjeka zarobi u sistem. Sa druge strane on zagovara individualistički pristup životu te smatra da je jedina revolucija koja je ispravna i moguća zapravo ona individualna jer izmiče „kandžama“ sistema. Shodno tome sve historijske, kolektivne revolucije Mišak smatra „dirigovanim“ od strane sistem sa ciljem da se čovječanstvo još sofisticiranije porobi. U tom smislu posmatra i platformu „cloud“ tj „oblak“ kao još jedan kanal transhumanističke agende kojim se želi suziti sve uži prostor anonimnosti pojedinca u 21. stoljeću.

Ključne riječi

Krešimir Mišak, transhumanizam, cloud, sistem, individualna revolucija, aktivizam, kolektivizam, individualizam

Summary

This essay is the commentary and analysis of Chapter 23 of Krešimir Mišak's book "Death to Transhumanism, Freedom for the People" entitled "Individual Revolution". In this chapter, Mišak deals with the question of free activism - is it possible nowadays to advocate one's own beliefs without participating in any movement or organization and promoting their agendas. He also deals with issues of revolution, collectivism and individualism. Mišak takes a completely negative stance on the issue of collectivist endeavors, which he considers a "trick" of the transhumanist agenda and an attempt to trap a person in the system. On the other hand, he advocates an individualistic approach to life and believes that the only revolution that is right and possible is actually the individual one because it eludes the "claws" of the system. Consequently, Mišak considers all historical, collective revolutions to be "directed" by the system with the aim of enslaving humanity even more. In this sense, he views the platform "cloud" as another channel of

the transhumanist agenda which seeks to narrow already narrow space of anonymity of the individual in the 21st century.

Keywords

Krešimir Mišak, transhumanism, cloud, system, individual revolution, activism, collectivism, individualism

Namjera ovog eseja je da pobliže prikaže i analizira 23. poglavlje knjige Krešimira Mišaka “Smrt transhumanizmu, sloboda narodu” pod nazivom “Individualna revolucija”. Sam autor predstavlja prilično zanimljivu “pojavu” na hrvatskoj novinarskoj sceni. Pored bavljenja novinarstvom Mišak je i rock muzičar te autor znanstveno fantastičnih knjiga i članaka.¹ Široj javnosti je ponajviše poznat kao voditelj poznate hrvatske emisije „Na rubu znanosti“.² Knjiga „Smrt transhumanizmu, sloboda narodu“ je izašla 2019.godine u izdanju TELEdisk d.o.o.-a. Napisana je razumljivim jezikom te je jednostavna za čitanje. Podijeljena je u tri dijela sa većim brojem potpoglavlja. U prvom dijelu koji nosi naziv „Smrt transhumanizmu...“ autor izlaže historijat transhumanističkog pokreta, njegovu podjelu, ciljeve odnosno stvaranje dvije vrste čovjeka - digitalnog i analognog. Mišak tehnološki transhumanizam definira kao filozofiju, ali i pseudo-religijski pokret koji smatra da će čovjek biti unaprijeđen spajanjem sa tehnologijom, ali ne u svrhu zdravstvenih poboljšanja već sa ciljem povezivanja čovječijeg uma sa tehnologijom odnosno „učitavanjem“ pojedinca u računar tj. cloud.³ Na taj način transhumanizam nastoji ponuditi i postići besmrtnost pojedinca.

Drugi dio knjige naslovljen „... sloboda narodu“ se bavi pitanjem da li je čovjek materijalno ili kvantno (frekvencijsko-vibracijsko) biće, ali i objašnjava pojmove kontrakture, psihodelije, sinkroniciteta i placebo. Autor zastupa teoriju da je svijet, pa samim time i čovjek ipak frekvencijsko-vibracijske prirode, a ne isključivo materijalne, što je gledište tehnološko-transhumanističke agende koja smatra da je sve materijalno i genetski predodređeno.⁴ Zadnji i ujedno najvažniji dio knjige naslovljen je „Fraktalni čovjek u fraktalnom svemiru“ te prema

¹ <https://www.biografija.com/kresimir-misak/> (preuzeto: 10.05.2021.)

² Isto.

³ <https://www.youtube.com/watch?v=hjNNp8VJOm4> (preuzeto: 11.05.2021.)

⁴ Isto.

riječima autora predstavlja spoj nauke i religije.⁵ Ovo poglavlje iznosi pitanje da li svijetom vlada slučaj ili namjera? Prema prvom shvatanju čovječanstvo, kao i čitava planeta su stvoreni čistom inercijom, dok drugo shvatanje zastupa ideju da svijet nije nastao slučajno, da njime vlada neka namjera, ali i da je čitav svemir fraktalno-geometrijski odnosno hologramsko-geometrijski složen.⁶ Prema tom mišljenju i naše je tijelo sazdano na principu svete geometrije. Autor stoga smatra da je za čovjeka kao fraktalno-geometrijsko biće tehnološki transhumanizam svojevrsan zatvor.⁷

U potpoglavlju „Individualna revolucija“ postavlja se pitanje kako aktivno sudjelovati u poboljšanju svijeta kada svaki pojedinac sa svojim ličnim aktivizmom zapravo „igra“ za nekog drugog? Mišak smatra da obični čovjek ne može samostalnim djelovanjem promovirati sopstvene ideje već to mora uraditi kroz veće organizacije čime automatski počinje da zastupa i promovira njihove agende. Prema autoru sve su to „trikovi“ koji čine samu bit sistema. Da se radi o pomalu pesimističkom gledanju na svijet svjedoče primjeri poput žena iz naselja Kruščice u Bosni i Hercegovini, koje su se organizovale, samoinicijativno, 500 dana čuvajući i blokirajući put mašinama, te su tako uspjele spriječiti izgradnju dvije mini hidroelektrane. One ne samo da su uspjele izvojevati pobjedu na lokalnom nivou, nadigravši „sistem“, već su za svoju odvažnost u zaštiti prirode dobile nagradu njemačke fondacije EuroNatur.⁸

Mišak krajnje negativno promatra i fenomen revolucije odnosno prevrata kojim se kroz historiju pokušavalo promijeniti ili preinačiti dotadašnje političko stanje. On smatra da su revolucije uzaludne jer su zapravo „dirigovane“ i služe tome da se „program porobljavanja ljudi“ prebaci na sljedeći, sofisticiraniji nivo. (Mišak, 2019: 382) Međutim, primjeri iz historije nas navode na drugačije zaključke – da su revolucije ipak donosile promjene i to nerijetko sa dalekosežnim posljedicama. Bilo da uzmemo primjer iz „skorije“ historije - Francusku revoluciju koja je ukinula feudalizam i donijela Deklaraciju o pravima čovjeka i građanina u 18. stoljeću ili pak revoluciju koja se desila za vrijeme VII-e i VIII-e dinastije Stare države u Egiptu u 22. stoljeću p.n.e. i koja je drevnim Egipćanima donijela ne samo socijalnu jednakost već i pravo na zagrobni život kojeg su do tada imali samo faraon, plemstvo i svećenstvo.

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=hjNNp8VJOM4> (preuzeto: 11.05.2021.)

⁶ Isto.

⁷ Isto.

⁸ <https://www.slobodnaevropa.org/a/bih-kruscica-nagrada-euronatur/30101398.html> (preuzeto: 13.05.2021.)

Jedno od pitanja kojim se autor bavi u ovom poglavlju jeste i šta treba učiniti u situaciji gdje se opseg slobode, kroz samo nekoliko desetljeća, drastično smanjio, a „svi provoditelji zakona“ postali „sve veći provoditelji algoritma“. (Mišak, 2019: 382) Mišak smatra da je do takvog stanja došlo zato što se svaka organizacija vrlo lako da kompromitirati stavljanjem njenih vođa pod nadzor. On smatra da se opozicioni pokreti uglavnom i stvaraju iz sjene da bi služili kao „ispušni ventil“, kao privid da se nešto zapravo radi, ali i kao priprema za još jednu fazu porobljavanja čovječanstva. Svakako da stvaranje „lažne“ opozicije od strane vlasti nije nečuven koncept, ali se ne možemo složiti da je baš svaki opozicioni pokret produkt vlade ili sistema. Kao protutezu možemo navesti ranije pomenuti primjer hrabrih žena iz Kruščice koje nisu dozvolile da ih se potkupi ili kompromitira na bilo koji način i koje su se okupile sasvim samoinicijativno i bez ikakve podrške vlasti. Da li se protesti, recimo u Hong Kongu, mogu nazvati isceniranom predstavom vladajuće komunističke partije ili pak protesti u Bjelorusiji protiv diktature Lukašenka? Odgovor koji se nameće je odričan.

Mišak zastupa tvrdnju da nisu samo pokreti kolektivistički, već je i čitav sistem. Kao najnoviji primjer kolektivističke ideje transhumanizma on uvrštava kompjutersku platformu cloud tj. oblak. Ova platforma omogućava pohranu podataka putem interneta, a ne na lokalnom hard drive-u koji je u našem posjedstvu. Smatramo da su tu su razlozi za zabrinutost itekako opravdani – ne samo da putem platforme clouda dijelimo svoje lične podatke i sadržaje sa korporacijama čije su namjere, u najboljem slučaju, finansijski motivirane, već se izlažemo i potencijalnoj prijetnji cyber kriminala, odnosno krađi podataka, ličnog foto i video materijala pa čak i samog identiteta. Kao primjer navešćemo slučaj iz 2011.god. kada je grupa hakera ukrala nage, privatne fotografije i videa najmanje 50 slavni žena među kojima su najpoznatija imena Hollywood-a.⁹

Mišak je krajnji izričit u svom protivljenju kolektivnom, te kao vrijednost ističe individualno. On smatra da je individualna revolucija i jedina istinski moguća jer samo nad sobom, svojim uvjerenjima i postupcima možemo imati i trebamo imati pravo. On dakle zastupa tezu da svaki pojedinac za sebe treba biti jedna revolucija. Kao zadatak individualnog revolucionara, autor navodi preispitivanje uvriježenih normi. On naglašava da bi to preispitivanje trebao uraditi svako

⁹ <https://abcnews.go.com/Entertainment/hackers-hit-jessica-alba-scarlett-johansson-miley-cyrus/story?id=13166046>
(preuzeto: 14.05.2021.)

za sebe, bez udruživanja u kakve građanske i političke organizacije, objašnjavajući da je ovakav pristup učinkovitiji jer izaziva daleko manji sukob te sistemu ukida mogućnost da izmanipuliše ili ucjeni neki pokret. Pri tome se pojedinac ne izlaže javno, dakle ne mora odustati od svog komfora i privatnosti. Za razliku od kakvih propagandnih pokreta Mišak ne zagovara javne istupe, izlaganje i izigravanje „heroja“ već „jednostavan čin prelaska sa riječi na djela“. (Mišak, 2019: 383) Svakako da je važnost bavljenja samim sobom, svojom sviješću, željama i odgojem neupitna, ali treba naglasiti da je probleme zajednice nekad nemoguće rješavati na individualnom nivou i da je katkad jedini način da se dođe do pozitivnog rješenja zajedničko djelovanje svih članova određene zajednice. Kao objašnjenje zašto ljudi nisu pretjerano skloni individualnoj revoluciji, autor navodi neznanje, lijenost i konformizam. Naime, on smatra da se lakše skrivati iza nekog pokreta ili organizacije nego sam preuzeti odgovornost za svoje odluke i postupke. Tu se postavlja i pitanje da li pojedinac uopće zna šta želi i kakva je to promjena koju želi vidjeti u svijetu? Ako pogledamo koliko čovječanstvo vremena, u prosjeku, provodi u zabavi, te od čega se ona sastoji, dolazi se do zaključka da životne promjene i nisu baš u vrhu liste prioriteta.¹⁰

Mišak smatra da svako od nas u svom životu zapravo igra igru nadmudrivanja sa sistemom – ponekad se čini da su napori uzaludni i da je on nepobjediv. Stoga, on predviđa da će „strojno“ upravljanje svijetom u doglednoj budućnosti postati još gore obzirom da strojna inteligencija već nadzire komunikacije i odabira sadržaje za nas. Da u tome ima istine dokazuje izbor reklama kojim smo svakodnevno zatrpani na internetu, a na koje možemo djelovati tek u manjoj mjeri. Možemo ih, donekle, modelovati tako što ćemo reći algoritmu da nas određeni sadržaji ne zanimaju, ali ih se ne možemo u potpunosti riješiti. Algoritam youtube-a, na primjer, koji je zadužen za „prepoznavanje“ video sadržaja koji nas zanimaju i pronalazak takvih novih sadržaja je zapravo i blagoslov i prokletstvo jer nam na osnovu naših predhodnih izbora uvijek nudi sadržaj istog tipa i tako nas drži u jednoj vrsti medijske blokade. Pored toga poznato je da su društvene mreže poput Facebook-a „dijelile“, a prema nekim izvorima možda i prodavale lične podatke svojih korisnika drugim korporacijama, na osnovu kojih su te korporacije pravile marketinške strategije.¹¹

¹⁰ <https://ourworldindata.org/time-use-living-conditions> (preuzeto: 15.05.2021.)

¹¹ <https://www.bbc.com/news/technology-46618582> (preuzeto: 16.05.2021.)

Mišak završava ovo poglavlje u nešto optimističnijem tonu smatrajući da budućnost nije u potpunosti crna i da je ipak moguće „stati u kraj“ strojevima – nadmudrivanjem algoritma. Jednostavnom zamjenom – on predlaže da se na internetu zabranjena ili sporna riječ zamijeni uz pomoć jedne ili više drugih riječi, odnosno poezijom ili pjesničkim slikama koje će dostojno zamijeniti smisao. (Mišak, 2019: 384) Mašina jeste u stanju prepoznati cenzurisane riječi, ali nije u stanju prepoznati pjesničke slike i stoga ih ne može ukinuti. Slična je i situacija sa individualnim postupcima. Možda, na prvi pogled, izgleda da je individualni, autentični postupak jednog pojedinca beznačajan u odnosu na neki transparent, javni govor ili akciju čitave organizacije, ali on zasigurno ne ostaje neprimijećen od strane drugih pojedinaca koji će o tome razmisliti i možda i sami reagovati autentično kada shvate da nisu usamljeni. Tako dolazi do mnoštva individualnih postupaka koje je teško predvidjeti i nadzirati baš kao i pjesničke slike na internetu. Smatramo da ovdje treba dodati da je Mišakov strah od kolektiva ipak pretjeran, jer šta ostaje pojedincu nakon što prođe proces individualne revolucije, već da nađe druge slične sebi i da pokuša djelovati ne samo za svoje dobro već i za dobro čitave zajednice.

Literatura

- Mišak, Krešimir (2019): *Smrt transhumanizmu, sloboda narodu*, Teledisk d.o.o., Zagreb.

Web stranice

- Augustinović, Marija - Hrabre žene Kruščice, <https://www.slobodnaevropa.org/a/bih-kruscica-nagrada-euronatur/30101398.html> (preuzeto: 13.05.2021.)
- BBC - Facebook's data-sharing deals exposed, <https://www.bbc.com/news/technology-46618582> (preuzeto: 16.05.2021.)
- Biografija.com – Krešimir Mišak, <https://www.biografija.com/kresimir-misak/> (preuzeto: 10.05.2021.)
- Marikar, Sheila - How Did 50 Female Celebrities Get Hacked?, <https://abcnews.go.com/Entertainment/hackers-hit-jessica-alba-scarlett-johansson-miley-cyrus/story?id=13166046> (preuzeto: 14.05.2021.)

- Ortiz-Ospina, Esteban - How do people across the world spend their time and what does this tell us about living conditions?, <https://ourworldindata.org/time-use-living-conditions> (preuzeto:15.05.2021.)
- Rođak, Matija - Presentacija knjige Krešimira Miška "Smrt transhumanizmu, sloboda narodu", <https://www.youtube.com/watch?v=hjNNp8VJOM4> (preuzeto: 11.05.2021.)